

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НЕПРЯМИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СФЕРИ ПОСЛУГ

Розглядається методика формування та розподілу непрямих витрат на підприємствах сфери послуг. При визначенні функціональної залежності між окремими групами непрямих витрат здійснено вибір економічно обґрунтованої бази розподілу, а також запропоновано найбільш оптимальні методи розподілу для різних видів непрямих витрат на підприємствах з надання послуг.

Ключові слова: сфера послуг, непрямі витрати, база розподілу, собівартість, управління витратами.

Babyn I. M.

THE ORGANIZATION OF INDIRECT COSTS OF SERVICE INDUSTRIES

A method of formation and allocation of indirect costs of service industries are studied. In determining the functional relationship between certain groups of indirect costs, was made the choice of basis on cost of distribution, and suggested the best method of distribution for various kinds of indirect costs for businesses providing services.

Key words: service industries, indirect costs, base of cost distribution ,cost price ,cost management

Вступ. У сучасних умовах господарювання виникає необхідність докорінної переорієнтації системи оцінки ефективності діяльності підприємств, і в тому числі підприємств сфери послуг. Значною мірою вирішення проблем ефективного розвитку та економічного зростання підприємств з надання платних послуг залежить від удосконалення системи управління непрямыми виробничими витратами і в подальшому об'єктивного визначення собівартості послуг.

Сучасна система бухгалтерського обліку повинна активно сприяти успішному забезпеченню реального використання ринкових інструментів і ґрунтуватися на ефективній системі управління витратами; єдиному підходу до вирішення обліково-економічних завдань незалежно від рівня управління; можливості здійснення управління непрямыми витратами за різними видами виробничої діяльності та на різних стадіях виробничого процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий вклад у вирішення означених проблем внесли вітчизняні та зарубіжні вчені, а саме З. В. Гуцайлюк [5], І. Білоусова [1], О. Бородкін [2], С. Ф. Голов [3], В. В. Сопко, В. І. Петрова [6], Ю. А. Литвин, В. П.Індукаєв, С. А. Стуков та ін.

Проте вивчення розподілу непрямих витрат на підприємствах сфери послуг у сучасних умовах вимагає додаткових досліджень, зокрема з'ясування низки теоретичних та практичних аспектів визначення бази розподілу, методики нагромадження та розподілу загальновиробничих витрат за напрямками діяльності та видами послуг.

Постановка завдання. Метою статті є уточнення складу загальновиробничих витрат на підприємствах сфери послуг, а також удосконалення методичних та організаційних засад їх розподілу для забезпечення ефективного функціонування підприємства в умовах ринкових відносин.

Виклад основного матеріалу. Врахування організаційно – технологічних особливостей діяльності різноманітних підприємств сфери послуг споживчої кооперації вимагає окремих підходів до визначення складу і структури загальновиробничих витрат на цих підприємствах. Розроблена нами номенклатура статей витрат з обслуговування та управління виробництвом на підприємствах сфери послуг (табл.1) створить передумови для більш точного їх розподілу, підвищить достовірність обчислення собівартості.

Таблиця 1

Номенклатура статей загальновиробничих витрат для підприємств сфери послуг

№ п/п	Назва групи	Перелік статей	Характеристика витрат
1	2	3	4
1	Витрати на утримання та експлуатацію виробничого обладнання	Витрати на утримання і експлуатацію виробничого обладнання	Вартість матеріалів, використаних на утримання та експлуатацію виробничого обладнання, утримання освітлювальної, опалювальної системи, водопостачання, енергозабезпечення та ін.
		Амортизація	Амортизаційні відрахування від вартості обладнання та необоротних матеріальних активів загальновиробничого призначення
2	Витрати на утримання та експлуатацію майстерень, цехів та ін. виробничих підрозділів	Витрати на утримання майстерень, цехів та ін. виробничих підрозділів	Витрати на опалення, освітлення, водопостачання та інше утримання виробничих приміщень
		Утримання малоцінних і швидкозношуваних предметів	Вартість малоцінних і швидкозношуваних предметів загальновиробничого призначення, переданих в експлуатацію.
		Амортизація	Амортизаційні відрахування від вартості цехів та ін. виробничих підрозділів
3	Транспортні витрати	Витрати, пов'язані з транспортуванням виробів з приймальних пунктів до місць обробки	Транспортні витрати (вартість паливно – мастильних матеріалів, заробітна плата водіїв, амортизація транспортних засобів тощо) пов'язані з доставкою прийнятих замовлень з приймальних пунктів до місць обробки виробів
4	Витрати на утримання приймальних пунктів	Витрати на утримання приймальних пунктів	Витрати на оренду, освітлення, опалення, водопостачання та інше утримання приймальних пунктів, заробітна плата касирів - приймальників та відрахування на соціальні заходи
5	Витрати, пов'язані з управлінням виробництвом	Витрати на оплату праці	Витрати на оплату основної і додаткової заробітної плати працівникам апарату управління цехом та загальновиробничого персоналу

		Відрахування на соціальні заходи	Обов'язкові відрахування на державне пенсійне страхування, на державне соціальне страхування, страхові внески на випадок безробіття
--	--	----------------------------------	---

Продовження табл. 1

1	2	3	4
		Витрати на службові відрядження	Витрати на службові відрядження апарату управління цехом та загальновиробничого персоналу, пов'язані з виробничою діяльністю
		Витрати на обслуговування виробничого процесу	Витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю послуг і продукції
		Витрати на культуру обслуговування населення	Витрати ательє, салонів з оформлення вітрин зразками моделей, витрати на підписку журналів мод, газети і інші періодичні журнали для клієнтів, витрати на придбання супутніх товарів (фірмові пакети, вішаки тощо).
		Витрати на вдосконалення технології надання послуг	Витрати на оплату праці працівників, зайнятих удосконаленням технології надання послуг, покращення їх якості, витрати на участь у конкурсах, послуги сторонніх організацій
		Інші загальновиробничі витрати	Витрати, які носять загальновиробничий характер, а саме: оплата простоїв, послуги сторонніх організацій

Вважаємо за доцільне у складі загальновиробничих витрат підприємств сфери послуг відокремити витрати на утримання і експлуатацію обладнання, витрати на утримання та експлуатацію виробничих приміщень, транспортні витрати, пов'язані з доставкою прийнятих на ремонт виробів з приймальних пунктів до місць їх ремонту і назад, а також витрати, пов'язані з утриманням приймальних пунктів і витрати пов'язані з управлінням виробництвом. При цьому пропонуємо обліковувати та розподіляти перераховані групи витрат окремо. Варто зазначити, що на підприємствах сфери послуг частина загальновиробничих витрат стосовно окремих виробничих підрозділів виступають в якості прямих витрат, і тому пропонуємо обліковувати їх за кожним виробничим підрозділом окремо. Для цього на досліджуваних підприємствах існують певні умови: спеціалізація структурних ланок на виконання окремих видів послуг, предметно – замкнутий і недовготривалий за часом цикл обслуговування клієнтів тощо. Іншу частину загальновиробничих витрат (витрати, пов'язані з транспортуванням виробів з приймальних пунктів до місць обробки, витрати на утримання приймальних пунктів, витрати пов'язані з управлінням виробництва) практично не можливо віднести до того чи іншого виробничого підрозділу, внаслідок чого їх необхідно обліковувати по підприємству загалом, після чого розподіляти між окремими видами послуг.

Для вдосконалення методики обліку загальновиробничих витрат на підприємствах сфери послуг ми пропонуємо диференціювати комплексні статті витрат за субрахунками, на яких облік витрат здійснюватиметься за окремими статтями. При цьому на рахунку 911 «Загальновиробничі витрати підприємства» пропонується вести облік витрат, які охоплюють витрати декількох структурних підрозділів і обліковуються по підприємству загалом, а на рахунку 912 «Загальновиробничі витрати підрозділу» - витрати, які обліковуються за окремими відповідними підрозділами.

В організації обліку витрат з обслуговування виробництва на підприємствах сфери послуг, особливе місце займає методика їх розподілу між окремими видами послуг, від якої значною мірою залежить забезпечення найбільш точного визначення їх собівартості. Таким чином, враховуючи необхідності деталізації загальновиробничих витрат, потрібно впроваджувати диференційовані методи їх розподілу.

Проаналізувавши існуючу практику розподілу загальновиробничих витрат на підприємствах з надання послуг, ми дійшли висновку, що застосування єдиної бази розподілу накладних витрат призводить до неточного обчислення собівартості окремих видів послуг. На нашу думку, на підприємствах сфери послуг доцільно використовувати не єдину, а різні бази розподілу окремо для певних груп накладних витрат. За результатами досліджень пропонуємо найбільш оптимальні методи розподілу окремих груп накладних витрат на підприємствах сфери послуг (рис.1).

В умовах поділу загальновиробничих підприємств сфери послуг за окремими групами актуальним є їх розподіл за різними базами розподілу, а саме:

- витрати на утримання та експлуатацію обладнання – пропорційно часу роботи обладнання з врахуванням його ремонтної складності;

- витрати на утримання та експлуатацію приміщень – пропорційно всій сумі основних витрат на виробництво з врахуванням раніше розподілених витрат на утримання та експлуатацію обладнання;

- витрати на транспортування виробів з приймальних пунктів до місць обробки (транспортні витрати) - пропорційно кількості реалізованих замовлень (кількість квитанцій та ін. первинних документів);

- витрати на утримання приймальних пунктів – пропорційно вартості прийнятих замовлень;

- витрати, пов'язані з управлінням виробництвом – пропорційно всій сумі виробничих витрат (цеховій собівартості).

Висновки. Таким чином, впровадження запропонованої методики обліку і розподілу витрат на обслуговування виробництва та управління ними дозволить більш точно обчислювати собівартість послуг і продукції, визначати рівень їх рентабельності, надасть можливість більш системно та аргументовано управляти цими витратами на підприємствах сфери послуг. Перспективи подальших досліджень означеної проблеми полягають в узагальненні облікової інформації для отримання сукупної характеристики про витрати як по підприємству загалом, так і за окремими видами послуг.

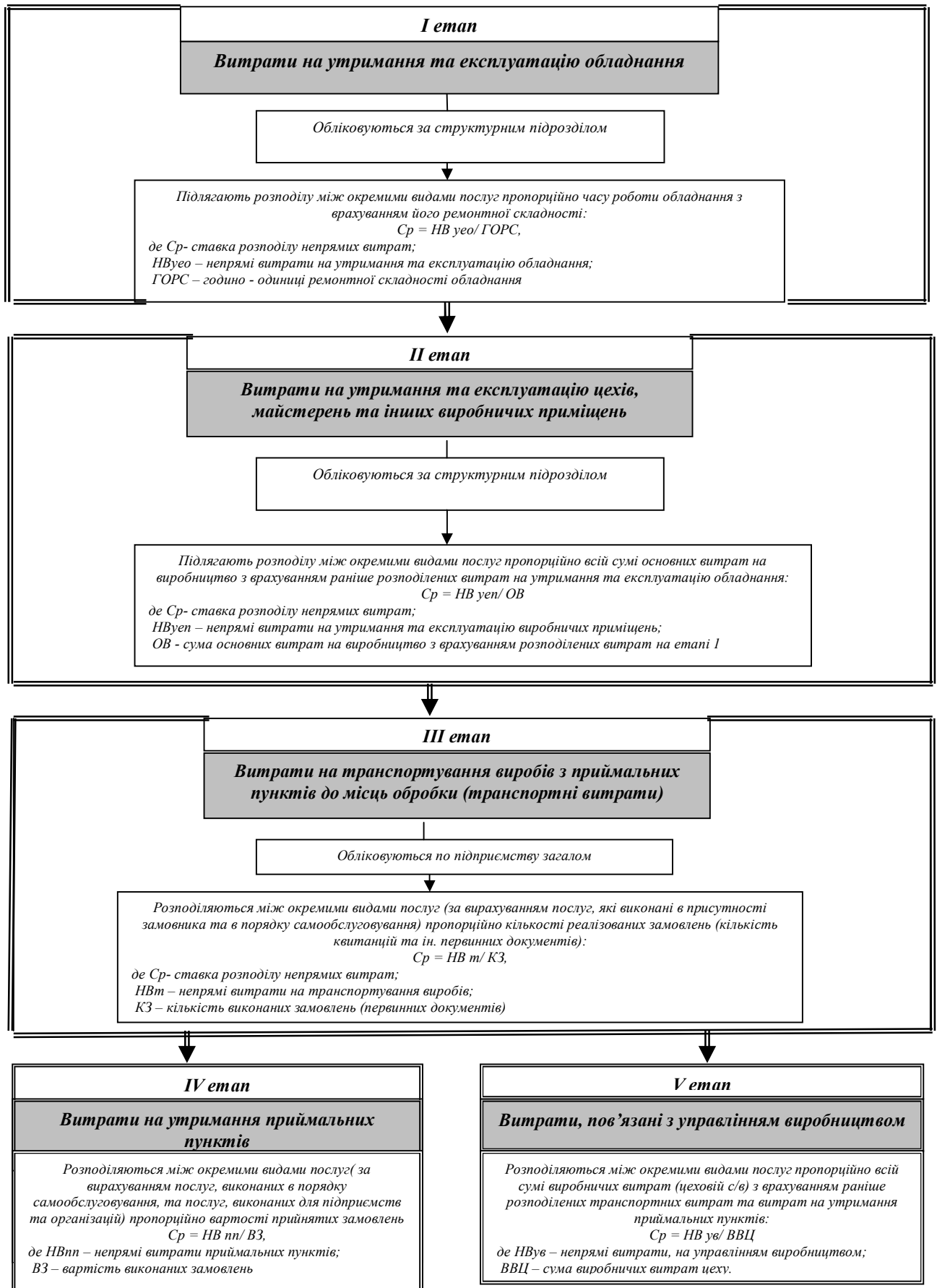

Рис. 1. Алгоритм розподілу загальнопромислових витрат на підприємствах сфери послуг

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоусова І. Проблеми вдосконалення управлінського обліку / І. Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - № 4.
2. Бородкин О. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік: концепція і організація / О. Бородкин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. - № 2.
3. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: навч. практ. посіб. / Голов С. Ф. ; [за ред. С.Ф. Голова]. – Дніпропетровськ : ТОВ «Баланс – клуб», 2000. – 768 с.
4. Гудзовата О. О. Основні аспекти побудови інформаційної системи управління / О. О. Гудзовата, З. П. Наконечна // Вісник ЛКА. – 2006. – Вип. 22.
5. Гуцайлюк З. В. Учет в управлении предприятиями и объединениями пищевой промышленности / Гуцайлюк З.В. – М.: Агропромиздат, 1988. – 133 с.
6. Петрова В.И. Совершенствование методологии бухгалтерского учета и экономического анализа: моногр. / Петрова В. И. ; [под ред. В.И. Петровой и Р. Барила]. – М.: Финансы и статистика, 1985. – 239 с.